

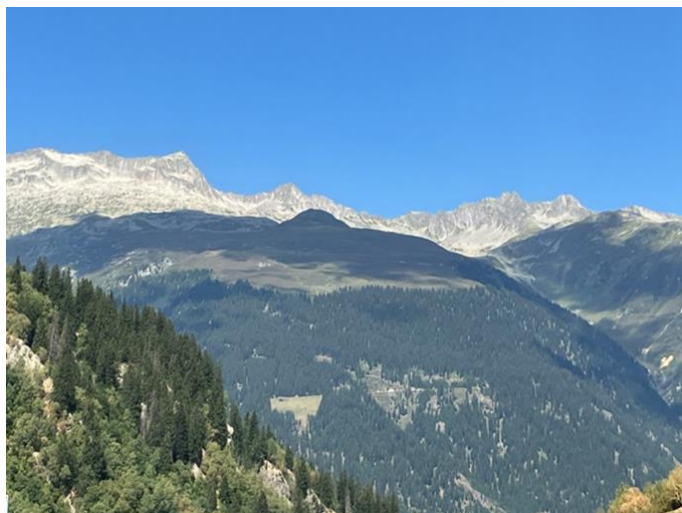

Votaziuns communalas dils 22 d'october 2023

Solar Alpin Disentis Ovra Solara Magriel

**Consentiment dalla vischnaunca a basa digl
art. 71a LEn per la realisaziun da stabiliments
fotovoltaics gronds**

Paginas

I.	Resumaziun	2
II.	Messadi: Solar Alpin Disentis	3 - 14
III.	Messadi: Ovra Solara Magriel	15 - 23

I. Resumaziun

Sis impurtants arguments daco che la populaziun duei sustener ils dus projects solars alpins:

- Nus sustenin la strategia dalla Svizra d'augmentar las energias regenerablas e da garantir il provediment d'electricidad era igl unviern.
- L'examinaziun ecologica prescretta pretenda da dar fetg grond quita da nossa natira cun prender risguard sin fauna e flora e dad aschia integrar optimalmein ils stabiliments solars ella cuntrada.
- Cun la IWB (Industrielle Werke Basel), l'Axpo e las Penderas Mustér SA ha la vischnaunca serius e cumpetents partenaris che han gia realisau comunabla vid il mir da fermada dil Mutsee en Glaruna in'ovra fotovoltaica (IWB & Axpo).
- El cass d'ina realisaziun dallas duas ovras solaras alpinas sa la vischnaunca da Mustér profitar annualmein da novas entradas ell'altezia da rodund frs. 400'000.-- tochen frs. 500'000.--.
- Las novas interpresas solaras han lur domicil da taglia en nossa vischnaunca. Plinavon ei la pusseivladad da participaziun avon maun.
- Nus savein scaffir novas plazzas da lavur e survegnin entras la realisaziun ulteriusas incaricas pil commerci indigen.

La suprastanza communal ed il cussegl da vischnaunca proponan da dar il consentiment per la realisaziun dils stabiliments fotovoltaics gronds all'Alp Run ed all'Alp Magriel.

II. Messadi: Solar Alpin Disentis

Stimadas convischinas e prezias convischins

1. Introducziun

Fotovoltaica vala sco impurtont factur per rinforzar la segirtad da provediment cun forza electrica en Svizra. Sin l'Alp Run savess gia gleiti vegnir produciu forza electrica indigena e regenerabla che survargass per treis gadas il diever da forza electrica da Mustér. Ensemen cun l'inizianta e possessura da terren, la Societad semplia Alp Run Disentis/Mustér (SARM) vul la proveditura d'energia basilesa IWB producir energia cun in'ovra fotovoltaica per pli che 10'000 casadas e quei era igl unviern, cu la forza electrica en nossa tiara ei scarta. L'ovra solara duei purtar il num Solar Alpin Disentis.

1.1 Beinvegni egl express da solar - proxima fermada Disentis/Mustér

Il Cussegl federal ha en sia seduta dils 17 da mars 2023 levgiu las circumstanzias per lubientschas per indrezs fotovoltaics grondas e fixau ina promoziun cun in'indemnisaziun unica d'entochen 60 % dils cuosts d'investiziun. Per saver seprofitar dalla lubientscha simplificada, ston entochen la fin da 2025 silmeins 10 % dalla prestaziun spitgada dall'entira ovra planisada esser colligai cun la reit ed esser en funcziun. La scadida da termin entochen che l'entira ovra ei en funcziun ei fixaus sin la fin da 2030. Las lubientschas da baghegiar conceda il cantun. Il consentiment dalla vischnaunca pertuccada sco era dallas proprietarias e dils proprietaris da terren ston esser daus. La cumissiun d'energia federala ha la cumpetenza da lubir il rinforzament necessari dalla reit. Quellas cundiziuns da basa valan entochen 2025 ed entochen che las ovras fotovoltaicas grondas contonschan en l'entira Svizra in producziun annuala da 2'000 uras gigawat (GWh).

Actualmein sa era in'ovra fotovoltaica sin l'Alp Run profitar da quei express solar, aschilunsch che quella vegn construida enteifer il termin fixau. Quella savess gia gleiti contribuir al provediment da forza electrica indigena duront ils meins d'unviern. Energia solara ei in element central pil provediment d'energia futur dalla Svizra. Gia igl onn 2035 duein tenor il Cussegl naziunal ed il Cussegl dils stans 35'000 uras gigawat derivar d'energia regenerabla, da quei la plipart d'ovras solaras – rodund siat gadas dapli energia solara che oz. Entochen lu eis ei aunc ina liunga via e la spertadad d'ereger sto vegnir accelerada.

1.2 Iniziativa per Solar Alpin Disentis, susteniment dalla vischnaunca entochen dacheu e menaschi d'alp

L'entschatta december 2022 ha Guido Huonder contactau la IG Solalpine cun la damonda, schebein lezza segidassi da planisar in'ovra fotovoltaica sin territori dall'Alp Run. Ils 5 da schaner 2023 ha la suprastanza communal decidiu da surprender ils cuosts dalla prospecziun (emprema fasa dil project) da frs. 27'000.--. Ils 3 da fevrer 2023 ha la radunonza generala extraordinaria dalla SARM dau glisch verda per entscheiver cun las lavurs da projectaziun.

Sin fundament dils resultats positivs e fetg empermettents dalla prospecziun fatga dall'interpresa Fanzun AG Cuera, ha il cussegl da vischnaunca concediu ils 18 d' avrel 2023 in credit da frs. 119'000.-- per la realisaziun dalla secunda fasa dil project. Quella ha cumpigliau denter auter il giudicament detagliau dil liug.

La SARM ha dumandau il matg 2023 tredisch provediders d'energia gronds, schebein els veglien surprender il project Solar Alpin Disentis e cuntinuar cun las lavurs da projectaziun sin agen quen. La finala ha la SARM surdau il project alla IWB da Basilea. IWB ei enconuschenta per ina producziun d'energia cuzzonta cun energia indigena regenerabla.

Il territori dalla SARM cumpeglia ina surfatscha da 7.8 milliuns m², quei che correspunda a rodund 9 % digl entir intschess dalla vischnaunca da Mustér. La SARM cumpeglia 80 dretgs d'alp ed ei en possess da 21 possessurAs da dretgs. Da quels ein 15 sesents en vischnaunca.

Naven da 1989 entochen 2022 ha Josef Fuchs da Feusisberg giu priu a tscheins l'alp. Siu nevs Michael Beeler da Bennau ha affittau l'alp naven da 2023 entochen 2031. La pastira d'alp principala sesanfla sin in'altezia da 1'800 entochen 2'200 m s.m. Il temps d'alpegiaziun cuoza naven dils 20 da zercladur entochen ils 20 da settember. L'alp vegn cargada cun rodund 85 tocs biestga, ina part da purs da Mustér.

La surfatscha da pastira nua che Solar Alpin Disentis duei vegnir realisau, ei vegnida fixada en concordanza cul migliur d'alp. Muort la construcziun speciala digl indrez solar alpin sa la pastira – cun mudestas restricziuns – era vegnir utilisada suenter la construcziun da Solar Alpin Disentis.

1.3 IWB – ina partenaria versada per ovras solaras alpinas grondas

Cun la provedidra d'energia IWB ei ina investura e partenaria da realisaziun involvida, la quala s'engascha cumpleinamein per l'energia regenerabla e che ha gia experienza cun ovras solaras alpinas.

IWB ei ina provedidra d'energia en possess dil cantun da Basilea-Marcu. IWB furnescha alla populaziun ed ad interpresas a Basilea ed allas vischnauncas vischinontas energia, aua, mobilitad e telecom. IWB ei responsabla per la furniziun da forza electrica dil cantun Basilea-Marcu e meina ovras hidraulicas ellas Alps sco era parcs da vent ed ovras solaras en Svizra e las tiaras cunfinontas.

Gia 2022 ha IWB ensemen cun Axpo baghegiu e priu en funcziun vid il mir da fermada Mutsee en las Alps glarunesas la pli gronda ovra solara alpina en Svizra. Da quei project porta IWB experienzas custeivlas.

IWB investescha en l'entira Svizra en ovras fotovoltaicas novas. Forza electrica ord fontaunas regenerablas ei in'alternativa che pren risguard sigl ambient viers material da brisch sco cotgla, ieli ni gas.

Per possibilitar in provediment d'energia segir e cuzzont eis ei impurtont da risguardar ina mischeida d'energia varionta. Forza electrica solara ei ina completaziun ideala tier ovras hidraulicas, ovras d'accumulaziun a pumpa e parcs da vent dall'IWB. La

cumbinaziun da quels purtaders d'energia regenerabels possibilitescha in provediment da forza electrica segir, flexibel ed economic.

IWB ha dau a sesez finamiras pretensiusas per reducir las immissiuns da gas cun effect da siara (Treibhauseffekt). Entochen la fin da 2030 vul IWB reducir las immissiuns totalas da CO2 che seresultan dil provediment d'energia da sia clientela per 45 %. Quella via da reduenziun corrispunda alla direcziun strategica «Realisar la decarbonisaziun» dalla strategia d'IWB 2021+ ed ademplescha las pretensiusas dalla finamira globala dad 1.5 grads.

Quei fa ord IWB in partenari verdeivel e cun experienza per realisar il project fotovoltaic sin l'Alp Run.

1.4 In'ovra fotovoltaica sin l'Alp Run

L'ovra planisada cumpeglia ina part dalla surfatscha dall'alp sur la tegia d'alp a Catan entochen sut il Lag Crest Ault. Da vart seniastra cunfinescha quella cun las lavineras e da vart dretga cun las plauncas dalla Scalinada Gronda. Ina retschercha detagliada ha mussau ch'il liug previu ei adattaus fetg bein: Aulta irradiaziun dil sulegl, paucs prighels da natira, neginas zonas da schurmetg dalla natira custeivlas e tuttas pretensiusas legalas vegnan ademplidas.

Perimeter dall'ovra (blau) sin ina part dl territori dall'Alp Run (Fanzun AG)

Sil territori planisau da rodund 333'000 m² (4% dalla surfatscha dall'Alp Run) duei in'ovra fotovoltaica cun ina prestaziun d'entochen 27 megawat-peak (MWp) producir entochen 45 milliuns uras kilowat (kWh) per onn. Cun quella produenziun sa vegnir cuvretg il basegn annual da rodund 10'000 casadas. L'ovra solara producescha leutier 51 % dalla forza electrica solara duront ils meins d'unviern october entochen mars.

Grazia alla ferma irradiaziun dil sulegl e la reflexiun dalla neiv contonscha l'ovra valurs da produenziun per prestaziun installada (mesirau en kWh/kWp) ch'ins enonuscha schiglioc d'indrezs solars a Marocco. Quellas valurs muossan la bun'adattaziun tecnica dil liug Alp Run. La forza electrica producida vegn spisgentada via ina lingia da forza electrica piazzada el terren cun l'ovra da colligiaziun a Mustér ed ella reit da forza electrica. Il material che vegn duvraus pil temps da baghegiar da 3 – 4 onns vegn

transportaus naven da sur Faltscharidas cun ina suga da transport sin l'alp. Aschia resta il traffic dil plazzal ordeifer Mustér.

La cumbinaziun da sulegl indigen, neiv igl unviern (reflexiun) e la buna alingiaziun possibiliteschan ina gronda cumpart da forza electrica igl unviern ed aschia era ina reducziun dalla dependenza digl exterior.

2. Team da project

Naven dil schaner entochen il matg 2023 ha ina grupp da lavur tgamunada digl administratur dalla SARM fatg las preparativas pil project Solar Alpin Disentis. Davart dalla SARM ein la suprastanza cun Guido Huonder, Rico de Castelberg e Duri Huonder e davart dalla vischnaunca genau e vicepresident communal Clemens Berther stai involvai. Ils 26 da schaner 2023 ha genau e deputau Clemens Berther presentau il project Solar Alpin Disentis a caschun dils dis da discuors davart la perscrutaziun d'energia, organisai d'AlpEnForCe, en las localitads dalla Claustra Mustér.

Naven dall'entschatta zercladur 2023 fuorman collaboraturs dad IWB ensemen culs planisaders dil fatg Fanzun AG da Cuera ed Amstein + Walthert da Turitg la direcziun generala dil project. Guido Huonder sco administratur dalla SARM e genau Clemens Berther representan ils interess locals.

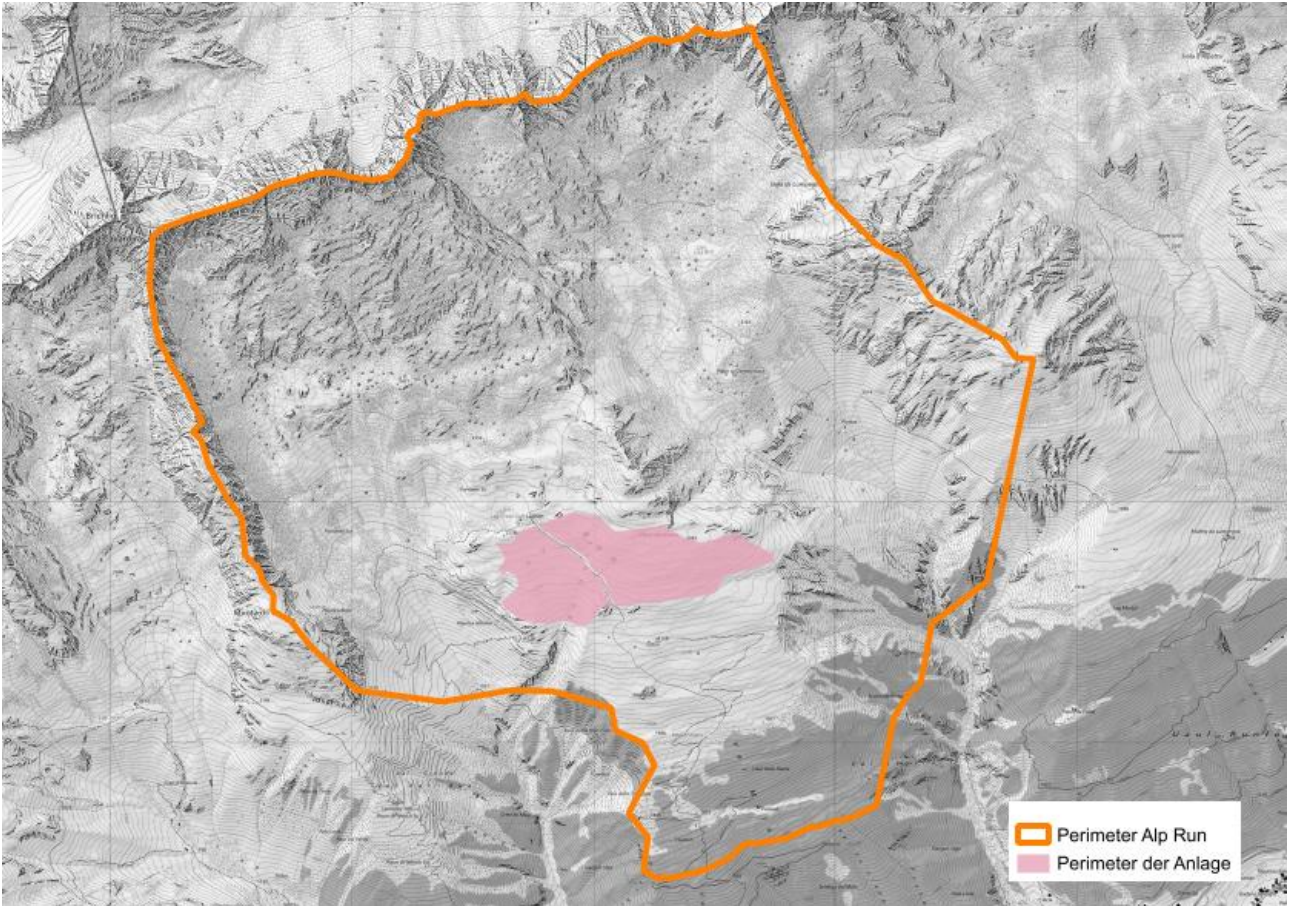
Il project vegn elavuraus cun ulteriurs biros per la giudicaziun da prighels dalla natira, pil giudicament dalla cumpatibilitad cugl ambient e per traffic ord la regiun e dil cantun Grischun – denter auter BAP Ingenieure AG, Glion e Summaprada, Sieber Cassina + Handke, Cuera, Hartmann & Monsch, Parpan, Sensalpin, Tavau; Geotest Tavau.

3. Ovra e construcziun en detagl

3.1 L'Alp Run – in liug bein adattau

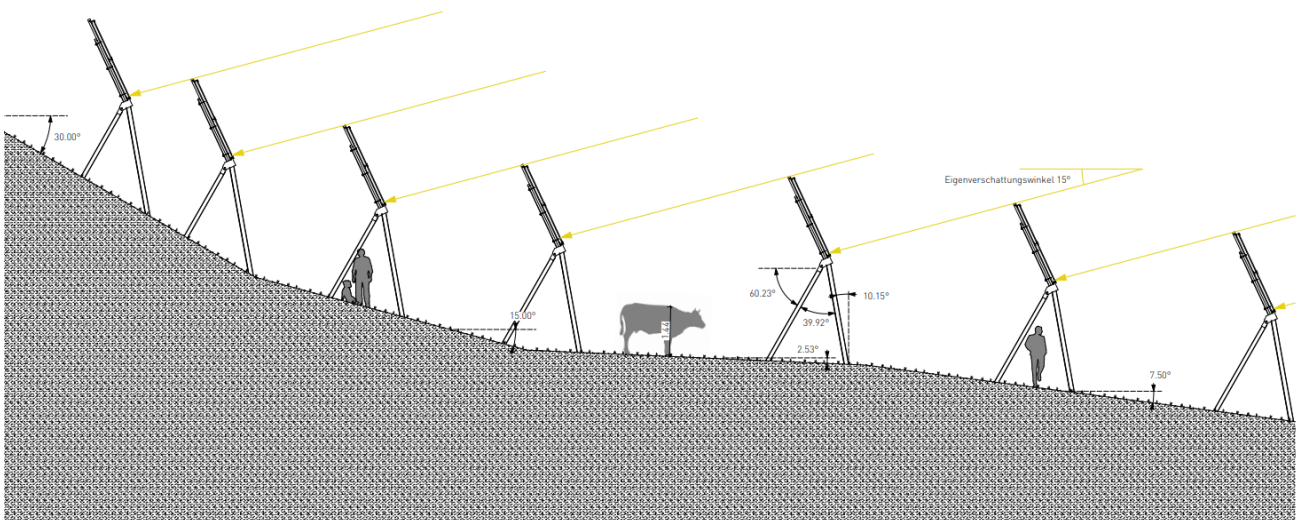
Per ch'in liug seigi adattaus per in'ovra solara alpina gronda sto el ademplier entginas pretensiuns. Aschia eis ei mo lubiu d'ereger talas ovras ordeifer ils territoris da schurmetg dalla natira e digl ambient tenor art. 71a dalla lescha d'energia. Ils loghens ston esser situai bein encunter sid, ston haver ina gronda irradiaziun dil sulegl ed aschi pauc'umbriva sco pusseivel entras il horizont. Il terren sto purtar projects da tala dimensiun ed il territori da project astga buca esser periclitaus memia fetg entras prighels dalla natira. Vitier sto il territori esser accessibels pil traffic da baghegiar e la colligiazion cun la reit ei necessaria.

In studi da realisabladad profund cun sclariments intensivs confirman: L'Alp Run ademplescha quellas pretensiuns ed ei adattada fetg bein. En stretga collaboraziun cul migliur dall'alp ei vegniu definiu in perimeter cun ina surfatscha da 333'000 m². Quella collaboraziun stretga garantescha ch'ils basegns da tuttas varts ein colligiai. Aschia sa il menaschi d'alp duront il temps da baghegiar e duront il temps da menaschi da 60 onns vegnir menaus vinavon. Il territori eligius ora ei drizzaus viers sid ed ei en general buca memia teis.

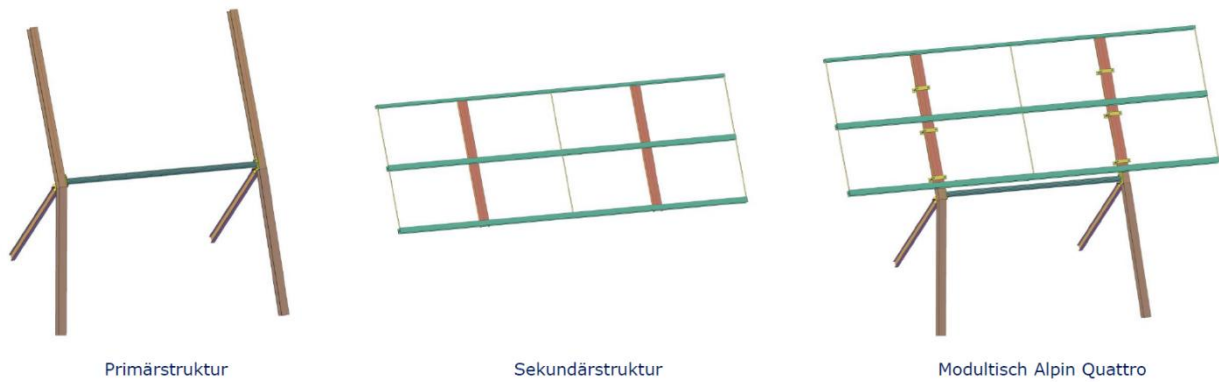
Perimeter dall'ovra (tgietschen) sin la carta dalla cuntrada nazionala. La senda da viandar resta mantenida e l'ovra vegn interrutta persuenter (Amstein + Walther AG)

3.2 Construcziun alzada ora possibilitescha producziun d'energia, menaschi d'alp e natira

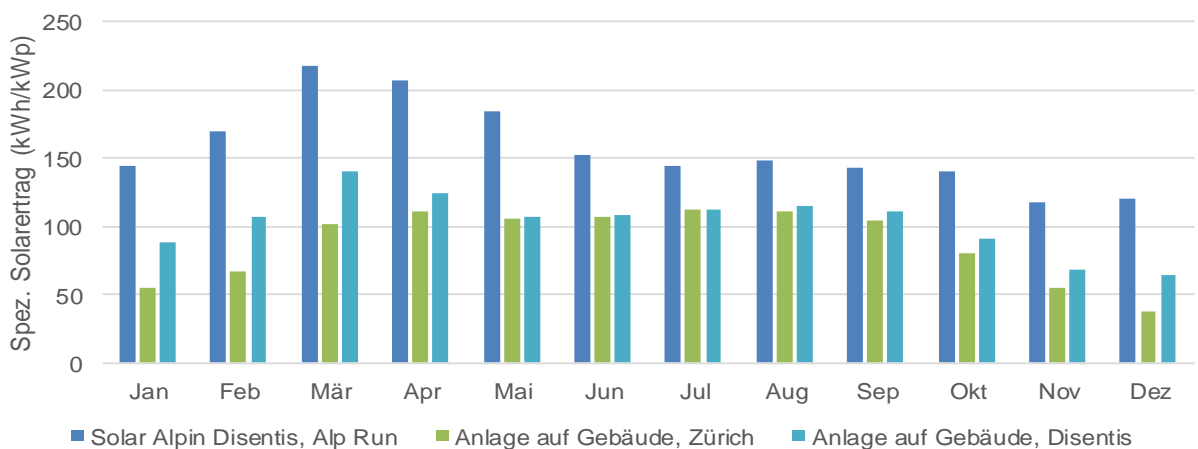
Ils moduls solars vegnan installai circa 3 meters sur il terren. Cheutras produceschan quels era tier grondas altezias da neiv forza electrica e lubeschan in diever dubel cul menaschi d'alp. Ils moduls vegnan leutier montai sin ina construcziun da metal satella.

Quella construcziun vegn francada el terren cun ancras da stender e senza fundaments da betun. Eifer il giudicament dalla cumpatibilitad cugl ambient vegn intercuret g l'influenza che quei ha duront il temps da baghegiar e duront il temps da menaschi sin la natira e minimau quella ton sco pusseivel. Da principi vegn l'entira ovra planisada taluisa, che quella schanegia il terren e sa vegnir baghegiada anavos (renaturalisada). La pusseivladad da baghegiar anavos vegn pretendida davart dalla lescha.

Sistem "Alpin Quattro" da XStatic e Reech sco construcziun pusseivla.
Structura secundara: 2.5 m x 7.5 m

Per l'ovra vegn montau moduls solars bifazials. Bifazial munta, che quels prenda si dalla vart davon e davos glisch dil sulegl e san midar quella en forza electrica. Ensemen cun l'altezia da montar ed il montar teis possibiliteschan ils moduls in'aulta producziun duront igl entir onn ed oravontut igl unviern. L'ovra tenor la planisaziun actuala cun ina forza da 27 MWp producescha rodund 1'800 kWh/kWp (51 % cumpart forza electrica igl unviern) per prestaziun installada per onn. Quei fetg grond recav declara, daco ch'ei vegn planisau ovras el territori alpin en Svizra. In'ovra sin in baghetg en la Bassa producescha en cumparegliaziun sulettamein 1'100kWh/kWp (30 % cumpart forza electrica igl unviern), in indrez sin tetg a Mustér porta 1'200 kWh/kWp (35 % cumpart forza electrica igl unviern). Il recav total grond ed oravontut era l'aulta cumpart da forza electrica igl unviern muntan, che l'ovra alpina sin l'Alp Run ei ina part preziosa da cumbiniala per in provediment da forza electrica segir e schuber en Svizra.

Cumparegliaziun recav solar ella bassa, vitg da Mustér e Solar Alpin Disentis
(Fontauna: Amstein + Walthert)

3.3 Lingias buca visiblas cun plazzar quellas el terren

Per transportar la forza electrica solara a val vegn plazzau ina lingia el terren. Il decuors da quella ei e vegn sviluppaus en stretga collaboraziun culs selviculturs, ils incaricai cun l'examinaziun dalla cumpatibilitad cugl ambient, ils geologs ed ils inschigniers. La lingia meina dall'Alp Run el vest dalla fracziun Clavianev en vaus existents atras igl uaul entochen tier il rein da Clavianev. La lingia egl uaul ei eligida taluisa, ch'igl ei buca da spitgar consequenzas negativas sin la funcziun da protecziun digl uaul da schurmetg. La regiuvinaziun locala necessaria vegn accumpignada dil forester local.

La lingia va vinavon entochen a Funs. Naven da leu passa ella terren agricol ed infrastruttura existenta entochen tier l'ovra da transmissiun ad Acla da Fontauna per la colligiazion cun la reit. La lingia plazzada el sutterran ei suenter il temps da baghegiar buca pli veseivla ed il diever dil terren cheutras buca impediens.

3.4 Indrezs da suga temporars pil material da baghegiar

Per in project da tala dimensiun ein ina logistica bein organisada indispensabla. Aschidadir il cor dalla logistica ei ina suga da transport da material ch'entscheiva sur Fatscharidas. Il material da baghegiar vegn furnius sur la via cantunala. Aschia resta il traffic ordeifer il vitg da Mustér. Sin in plazzal da transcargar sur Sogn Placi vegn il material cargaus vid la suga e transportaus sin l'Alp Run.

3.5 Schurmetg dalla natira e digl ambient ei impurtonts

El territori dall'ovra planisada ei buca inventarisau zonas da schurmetg dalla natira sco islas, territoris da frega d'amfibis, palius aultas e planivas, maghers e pastiras schetgas ni ulteriurs objects dalla natira. L'examinaziun dalla cumpatibilitad cugl ambient cumpeglia era, sper il liug sco tal dall'ovra fotovoltaica, la lingia per la colligiazion cun la reit ed igl access al plazzal. Il team da project ha engaschau differents experts digl ambient per far expertisas pertuccont botanica, ornitologia, hidrogeologia eav. ed evaluar las valurs dalla natira avon maun el territori. Quellas persunas dil fatg procuran che l'ovra solara alpina vegni planisada e baghegiada cul necessari risguard sin la natira ed integrada optimalmein ella cuntrada. Plinavon duein eventualas mesiras da cumpensaziun ed ulivaziun corrispunder al liug. En quei process ha il team da project consultau ad uras, sper enconuschiders dil territori local (guardiaselvaschina, forestalessers, migiur dall'alp eav.), era las organizaziuns pil schurmetg digl ambient, per risguardar lur giavischs nua pusseivel.

3.6 Veseivladad e visualisaziun

Il liug eligiu sin l'Alp Run sesanfla en distanza gronda tiel proxim liug habitau ed ei strusch da veser naven dil liug habitau en la vallada. Naven da l'autra vart dalla val (mira illustraziun suandonta: Vesta dil vitg Mumpé Medel) ei l'ovra sin ina distanza da pressapauc 4 km strusch da veser.

Vesta dil lontan dall'ovra fotovoltaica naven da Mumpé Medel

4. Creaziun da valor locala

4.1 Nez per la Societad sempl Alp Run, la vischnaunca ed il commerci

4.1.1 Indemnisaziun da nez

Solar Alpin Disentis AG paga per kWh energia producida ina indemnisaziun dad 1 rap. Quella indemnisaziun vegn indexada tenor la carischia. Cun ina producziun annuala calculada cun 45 milliuns kWh munta il rap solar annual a frs. 450'000.--. Pil cuoz previu da 30 onns munta il rap solar a frs. 13.5 milliuns, respectivamein pil cuoz da 60 onns a frs. 27 milliuns.

Il cussegl da vischnaunca ha giu decidu ils 18 d'avrel 2023 da conceder in credit da frs. 119'000.-- per la realisaziun dalla secunda fasa da projectaziun. Quei cun la cundiziun che la suprastanza communal elaboreschi in contract davart dalla cumpart dalla vischnaunca al rap solar da silmeins 30 %. Quei contract stoppi esser avon maun tier la tractaziun dalla damonda da baghegiar.

Per saver profitar dalla lubientscha simplificada ston entochen la fin da 2025 silmeins 10 % dalla prestaziun spitgada dall'entira ovra planisada esser colligiai cun la reit ed esser en funcziun. Entras quella cundiziun fixada dallas combras federalas igl atun 2022 ei il squetsch da termin enorms. Il tren solarexpress va cun in tempo rapid. Ei sto vegnir sclari sin bia spartas tut ils fatgs e detagls. Quei ei ina sfida per tuttas autoritads e l'entira economia d'energia. Per quels motivs ha la suprastanza communal stuiu differenziar d'ina vart la procedura per saver baghegiar l'ovra solara e da l'autra vart crear la basa legala per l'indemnisaziun dils 30% dil rap solar per la part che la vischnaunca ha dabien sco il cussegl da vischnaunca ha giu pretendiu ils 18 d'avrel 2023 a caschun dalla tractaziun dil credit.

Mustér ei en quei grau pionier. Ei dat buca in model da concessiun sco tier las ovas hidraulicas. Per astgar incassar quella cumpart da 30% dil rap solar per kWh producida drova ei ina basa legala. Ils cussegladers giuridics dall'IWB, dalla Societad sempla Alp Run e dalla vischnaunca da Mustér ein vid preparar il contract davart il dretg da construcziun che sto gl'emprem vegnir approbaus dalla Societad sempla Alp Run. Quella basa legala sto tener giuridicamein ils proxims 60 onns e quei drova pli bia temps che quintau. Il cussegl da vischnaunca sa tractar il contract cul dretg da construcziun la fin digl onn 2023 ni sil pli tard l'entschatta digl onn 2024.

Sche nus spitgassen sin quei resultat, tunschess ei buca pli da realisar il project tenor l'ordinaziun federala actuala. L'IWB sto haver il consentiment da nossa vischnaunca per tschentar la damonda da baghegiar al cantun Grischun.

Ils dretgs da transmissiun per la lingia d'electricidad tras il territori communal, ils aschinumnai contracts da dretg da construcziun, vegnan encrets el register funsil pér cura che las partidas involvidas han reglau l'indemnisaziun da 30 % dil rap solar.

La SARM obtegn pigl empren cuoz dil contract da 30 onns ina cumpart dil rap solar da frs. 9.45 milliuns. La cumpart dalla vischnaunca al rap solar munta a frs. 4.05 milliuns.

Plinavon savess la vischnaunca quintar d'incassar dalla SRAM e dils possessurAs da dretgs sesents en vischnaunca taglias da rodond frs. 30'000.--/onn. Aschilunsch che l'ovra solara vegn taxada sco schischom, savess la vischnaunca quintar cun ulteriuras entradas annualas da taglia sin schischom (actualmein 1.7 ‰).

Cu l'IWB inoltrescha la damonda da baghegiar restituescha ella ils cuosts da projectaziun da frs. 146'000.--. Quella restituziun dils pagaments dalla vischnaunca ei per la prospecziun e per la secunda fasa da projectar.

4.1.2 Incaricas al commerci local

Sco gia succediu tier la planisaziun ed il svilup dil project vegn IWB, sche enzaco pusseivel, a risguardar il commerci local tier la surdada d'incaricas per la realisaziun ed il menaschi dall'ovra solara. Quellas entradas promovon il svilup futur da Mustér.

4.1.3 Pernottaziuns, ustrias

En connex cun las lavurs da projectaziun, da realisaziun e duront il temps da menaschi vegn generau pernottaziuns e sviulta els menaschis gastronomic locals.

4.1.4 Investiziuns en la purschida culturala dalla vischnaunca da Mustér e dalla Surselva

La Fundaziun Victor de Castelberg, la proprietaria dalla mesadad dall'Alp Run, ha informau ch'ella vegni ad applicar eventualas entradas dall'ovra fotovoltaica en favur d'activitads dalla fundaziun a Mustér resp. en Surselva (cultura locala e regiunala, manteniment d'objects dall'agricultura etc.).

4.1.5 Senda fotovoltaica

La SARM preveda da realisar ina senda fotovoltaica che cuntegn tablas d'informaziun davart dall'ovra fotovoltaica, l'interessanta historia dall'Alp Run ed ina descripziun dil fuorn da cristallas grond ella preit dil Péz Cavardiras sin territori dall'Alp Run.

4.1.6 Entradas da taglia entras la sedia da taglia en vischnaunca

Per la realisaziun e pil menaschi a liunga vesta dall'ovra solara vegn fundau ina societad da menaschi cul num Solar Alpin Disentis AG. La sedia da quella societad vegn ad esser a Mustér. Consequentamein paga la societad da menaschi taglias a Mustér. Ensemen cun la cumpart dil rap solar en l'altezia da pli che 8 milliuns francs vegnan quellas taglias a purtar ulteriuras entradas alla vischnaunca durant 60 onns.

4.1.7 Participaziun dalla vischnaunca, dalla SRAM e dils/dallas habitontAs

Cu la decisiun da baghegiar e da fundar la societad acziunara ei prida, obtegnan la vischnaunca, la SARM, ils possessurs da dretgs e la populaziun da Mustér la pusseivladad da separticipar alla societad Solar Alpin Disentis AG. Eifer sis meins sunter la fundaziun dalla societad acziunara sa la vischnaunca, la SARM, habitontAs e possessurAs da dretgs separticipar alla societad cun la cumpra d'acziun per la valeta nominala da frs. 5'000.--. La participaziun ei pusseivla entochen alla summa da 10 %, quei vul dir igl import da 3 milliuns francs.

5. Plan da termins

Il plan da termins dependa dil consentiment dalla populaziun da Mustér, dalla SARM e dalla lubientscha da baghegiar dil cantun Grischun. Sch'ei dat negins recuors, sedat il sequent plan da termins:

- Dapi zercladur 2023: Planisaziun ed examinaziun dalla cumpatibilitad cugl ambient
- 15 da settember 2023: Tractaziun el cussegl da vischnaunca
- Settember – december 2023: Crear basa legala per garantir 30 % dil rap solar
- 22 d'october 2023: Votaziun dil pievel
- November 2023: Radunonza generala extraordinaria dalla Societad sempla Alp Run Disentis/Mustér
- December 2023: Inoltrar damonda da baghegiar tier vischnaunca e cantun
- Stad 2024: Decisiun lubientscha da baghegiar
- Stad/atun 2024: Preparativas per las lavurs da baghegiar (colligiaziun alla reit, suga da transport, ancras eav.)
- Primavera 2025: Entschatta dallas lavurs da construcziun, realisar minimalmein 10 % dall'ovra solara
- Stad 2026 + 2027: Temps da baghegiar
- Stad 2028: Reserva

6. Resumaziun

Igl onn 1993 ei vegniu realisau a Caischavedra la pli gronda ovra solara en las Alps svizras cun ina prestaziun da 0.1 MWp. L'ovra Desertasol ha custau 3.2 milliuns francs ed ei vegnida subvenziunada cun 90 %. Quei ei lu stau in'ovra da pionier.

Oz – 30 onns pli tard – ha Mustér la schanza da possibilitar la realisaziun dall'ovra Solar Alpin Disentis cun ina prestaziun da 27 MWp. Quei ei in dils gronds projects solars alpins en Svizra e Mustér savess seposiziunar sco liug turistic cun atgna producziun d'energia schubra.

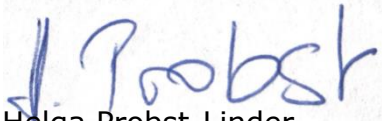

La suprastonza communal ha valetau igl entir project ed ei perschuada che l'ovra solara hagi dapli avantatgs che disavantatgs per nosssa vischnaunca. Ei dat entradas da taglia considerablas pils proxims 30 respectivamein 60 onns. Sche Solar Alpin Disentis vegn realisau cun 60 % subvenziuns, duess la vischnaunca separticipar finanziamein alla societad da menaschi. El futur ei quei segir ina vacca da latg pils investurs.

A caschun da sia radunonza generala extraordinaria dils 3 da fevrer 2023 ha la SARM incaricau sia suprastonza da contrahar cun la vischnaunca per dar giu a lezza la part d'uaul da schurmetg che basegn tgira per in prezi da cumpra simbolic da frs. 1.--. Quei ei da considerar sco cunterprestaziun pil susteniment dalla vischnaunca per l'ovra Solar Alpin Disentis. Sche la vischnaunca vegn en possess da quella part uaul da schurmetg, ei futuramein la tgira digl uaul ed il recaltgar subvenziuns pli sempel.

7. Proposta

Ils 15 da settember 2023 ha il cussegl da vischnaunca el senn digl art. 71a dalla lescha federala d'energia (LEn) concediu cun 9 encunter 3 vuschs (1 abstenziun) all'ovra solara Solar Alpin Disentis il consentiment per la realisaziun d'in stabiliment fotovoltaic da gronda dimensiun sigl intschesch dall'Alp Run (parcella 2548).

Sebasond sin sura consideraziuns e conclus proponan la suprastonza communal ed il cussegl da vischnaunca da conceder el senn digl art. 71a dalla lescha federala d'energia (LEn) all'ovra solara Solar Alpin Disentis il consentiment per la realisaziun d'in stabiliment fotovoltaic da gronda dimensiun sigl intschesch dall'Alp Run (parcella 2548).

En num dil cussegl da vischnaunca
La presidenta: Igl actuar dil di:

Helga Probst-Linder
Paul Duff

Informaziuns: www.solaralpindisentis.ch

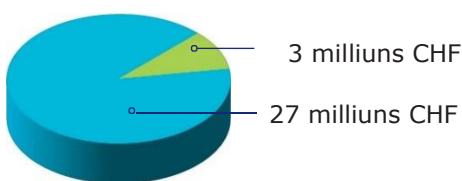
Las suandontas annexas ein publicadas sin www.disentis.ch - Agenda:

- Scriver dalla Fundaziun Victor von Castelberg dils 11-8-2023
- 3 plans dil territori Alp Run davart Solar Alpin Disentis

Disentis/Mustér, ils 20 da settember 2023

FATGS E CEFRAS

SOLAR ALPIN DISENTIS

Surfatscha surbaghegiada cun panels fotovoltaics	33 hectaras munidas cun 60 000 moduls fotovoltaics ni 46 plazzas da ballapei ni 4% dalla surfatscha totala dall'Alp Run ni 0.3% dalla surfatscha dalla vischnaunca Disentis/Mustér
Producziun d'energia per onn	45 milliuns kWh ni il diever annual da 10 000 casadas da 4 personas ni pressapauc treis gadas il diever da forza electrica dalla vischnaunca Disentis/Mustér ni ¼ dil diever da forza electrica da tuts territoris da skis en Svizra
Prestaziun installada	27 MWp (tenor stan da planisaziun actual)
Recav da solar ella Bassa viers indrez fotovoltaic alpin	Indrez en la Bassa: 1100 kWh/kWp (cumpart forza electrica igl unviern 30%) Solar Alpin Disentis: 1800 kWh/kWp (cumpart forza electrica igl unviern 50%)
Summa d'investiziun	ca. 90 milliuns CHF
Temps da construcziun planisau	stad 2024–2028
Nez per la vischnaunca	<ul style="list-style-type: none"> • Indemnisaziun da nez totala da pli che 8 milliuns CHF sur 60 onns • Entradas da taglia supplementaras grazia alla sedia en vischnaunca dalla societad da menaschi • Creaziun da valur locala (commerci, hotellaria, ustrias) • Mustér sco vischnaunca da forza electrica plus • Considerabla contribuziun alla strategia d'energia dalla Confederaziun
Pusseivladad per quels el liug da separticipar al capital d'acziun ed aschia allas entradas	Capital d'acziun: 30 milliuns CHF <ul style="list-style-type: none"> ● IWB (90%) ● vischnaunca, habitonts, SARM e possessurAs da dretgs (10 %)
Partenaris da project	IWB: Provedidra d'energia da Basilea, s'engascha per la producziun d'energia regenerabla indigena e per la completaziun dalla forza electrica solara SARM: Societad sempl Alp Run Disentis/Mustér, proprietaria dil terren dall'Alp Run ed inizianta dil project

III. Messadi: Ovra Solara Magriel

Stimadas convischinas e preziai convischins

1. Situaziun da partenza

Muort la munconza d'energia ch'ei semussada la stad 2022 han las combras federalas en in conclus d'urgenza relaschau entginas adattaziuns dalla lescha d'energia federala (LEn), denter auter era igl art. 71a LEn. A basa d'in conclus d'urgenza ei quella revisiun entrada igl 1. d'october 2022 en vigur. En consequenza ha il Cussegl federal relaschau cun l'entschatta avrel 2023 l'ordinaziun che duei reglar l'applicaziun dil conclus dallas combras federalas. A basa dall'ordinaziun ha il cantun Grischun elaborau in muossavia che duei denter auter reglar la procedura davart la lubientscha da construcziun.

Igl art. 71a LEn ei ina part dil conclus d'urgenza e possibilitescha denter auter ina procedura accelerada per la realisaziun da stabiliments fotovoltaics gronds. Tgei munta quei conclus d'urgenza?

Entochen che la construcziun da stabiliments fotovoltaics gronds lubescha ina producziun annuala sur l'entira Svizra da maximal 2 TWh (terawat-ura), vala per quels implonts sco era pils conducts da colligaziun il suandont:

- a. Il basegns sto esser cumprovaus
  - b. Tier igl implont setracta ei d'in stabiliment da muntada naziunala; tier stabiliments enteifer objects tenor art. 5 LNP⁴ (objects protegi, sco palius da muntada naziunala etc.) resta l'obligaziun da protecziun. En tals loghens ein stabiliments fotovoltaics buca pusseivels.
  - c. Ei exista negin'obligaziun planisatoria, perquei la pusseivladad d'ina procedura d'approbaziun accelerada.
  - d. Igl interess per la realisaziun d'in semegliant implont ei pli impurtonts che auters interess da muntada naziunala, regionala e locala;
  - e. Exclaus ein talas ovras en cass da:
    1. Palius da muntada naziunala tenor art. 78 al. 5 dalla constituziun federala;
    2. Biotops da muntada naziunala tenor art. 18a LNP (lescha davart la protecziun dalla natira e dalla patria);
    3. Reservats d'utschleglia dall'aua ed utschals migronts tenor art. 11 dalla lescha da catscha federala dils 20 da zercladur 1986.
- Stabiliments fotovoltaics da gronda dimensiun ston ademplir suandontas cundiziuns:
- a. La producziun minimala annuala munta a 10 GWh (gigawat-ura) per ovra;
e
  - b. La producziun minimala d'energia electrica il temps d'unviern, pia mintgamai naven digl 1. d'october entochen ils 31 da mars sto muntar a minimalmein 500 kWh (kilowatt-ura) per kW (kilowatt) prestaziun installada.

- La lubientscha da baghegiar per stabiliments fotovoltaics gronds succeda entras il cantun resp. la Regenza. Leutier basegni il consentiment dalla vischnaunca territoriala e dil proprietari da terren.
- Implonts che furneschan energia electrica entochen ils 31 da december 2025 ella reit electrica – tenor ordinaziun federala minimalmein 10% dil quantum d'energia previu – san quintar cun contribuziuns da maximalmein 60% vid ils cuosts d'investiziun. Il Cussegl federal definescha ils imports el cass singul. Ils producents d'energia inolteschan per quei intent ina calculaziun da rentabilitad.
- Ils implonts ston suenter ch'els ein vegni pri ord funcziun vegnir spazzai cumpleinamein ed il terren sto vegnir mess en uorden.
- Il conclus vala per projects che vegnan exponi publicamein entochen ils 31 da december 2025 sco era pil cass da proceduras da recuors.

2. Consequenzas

Il conclus federal ei singulars e levgescha la procedura da baghegiar per la realisaziun da stabiliments fotovoltaics gronds. La levgera vala denton mo el cass che l'ovra producescha dapli che 10 GWh ed ulteriuramein pil temps d'unviern minimalmein 500 kWh sin 1 kW prestaziun installada. La realisaziun d'ovras da quella dimensiun cun la pretensiun che quella produceschi sin 1 kW prestaziun els meins d'unviern silmeins 500 kWh, selai realisar mo ellas muntognas nua che l'irradiaziun dil sulegl selai cumbinar cun l'irradiaziun dalla neiv. Per quei motiv vegnan quellas ovras projectadas sin sur 2'000 m sur mar.

En consequenza ein las societads electricas idas vidlunder da tschercar loghens potents per realisar ovras da gronda dimensiun. Il december 2022 ha la CKW (Centralschweizerische Kraftwerke) contactau la vischnaunca per sclarir nua ch'igl ei dapertut pusseivel da realisar ovras solaras da tala grondezia ella vischnaunca da Mustér. Ord ils discuors ei semussau, ch'ei fagess era senn da planisar in'ovra fotovoltaica el territori da skis. Quei era cun risguard sin las obligaziuns che sedattan ord igl art. 71a al. 1 lit. b ed e LEn. La vischnaunca ha cuntinuau las retschercas el territori dall'Alp Magriel ensemen cun la CKW. El decuors dallas lavurs d'exploraziun ha l'Axpo Solutions AG surpriu las incaricas dalla CKW. Il project ei sesviluppau aschi lunsch, che quel sa vegnir presentaus al cussegl da vischnaunca per tractaziun e decisiun.

3. Procedura

La lubientscha da baghegiar vegn concedida entras la Regenza grischuna. Cuntrari alla situaziun d'entochen ussa, basegna ei per ovras fotovoltaicas da quella dimensiun negina procedura planisatoria. Quei fatg scursanescha evidentamein la procedura d'approbaziun. Aschia eis ei pusseivel da realisar entochen che la finamira definida egl art. 71a LEn ei contonschida ovras da gronda dimensiun sulettamein a basa d'ina procedura da baghegiar. Co la procedura succeda definescha il cantun, il qual decida davart la lubientscha da baghegiar. Il cantun Grischun ha ediu in muossavia – *Leitfaden Bewilligungsverfahren für Photovoltaik-Grossanlagen nach Art. 71a ENG*. Il document

declara sin varga 30 paginas il detagls dalla procedura e cuntegn entginas informaziuns concernent in'indemnisaziun pusseivla.

Il cantun preveda ina procedura semeglionta alla procedura per edifecis e stabiliments ordeifer la zona da baghegiar. Cuntrari alla pratica decidan en quella procedura buca igl uffeci cantunal e la vischnaunca, mobein la Regenza conceda en in conclus coordinau la lubientscha da baghegiar. El rom dalla procedura da baghegiar ein ils mieds legals usitai pusseivels.

Petent	Damonda agl uffeci federal per tensiun aulta ESTI	Concernent ils conducts
Petent	Damonda da baghegiar Damondas per lubientschas cantunalas supplementaras, consentiments tenor art. 71a al. 3 dalla lescha d'energia (LEn)	
Vischnaunca e cantun	Examinaziun provisoria Examinaziun, schebein la documentaziun ei cumpleta entras igl UPT/ARE	Eventualmein cumpletaziun dalla documentaziun
Vischnaunca e proprietaris	Consentiment entras la vischnaunca territoriala ed ils proprietaris da terren	
Vischnaunca	Exposiziun e publicaziun ufficiala	Eventualas protestas
Uffeci pil svilup dil territori	Diregia e coordinescha la procedura	Uffecis pertuccai, consultaziun interna ANU examinaziun dalla cumpatibilitad ecologica
Regenza	Regenza conclus d'approbaziun coordinau	

Per possibilitar als projectaders la segirtad da planisaziun e projectaziun duei la vischnaunca decider el stan actual da principi, schebein ella vul dar siu consentiment all'ovra ni buca. Tenor art. 9f dall'ordinaziun federala d'energia vegn definiu l'autoridad communal competente per conceder la lubientscha. Aschinavon ch'il cantun definescha negin auter, ei la medema istanza legitimada da conceder la lubientscha, la quala ha

la cumpetenza da relaschar leschas communalas. En quei cass ei il cussegl da vischnaunca legitimaus da dar il consentiment cun suttametter il conclus al referentum facultativ. La suprastanza communal ei denton vegnida tier la conclusiun da suttametter quella damonda alla cuminonza da votantas e votants.

Actualmein sesanflan las interpresas pertuccadas ella fasa da planisaziun. La procedura ei cumbinada cun differents pass e l'elaboraziun dil project cun tut ils rapports pretenda grondas retschercas. Cunzun las damondas concernent la cumpatibilitad ecologica dil project ein cumbinadas cun numerusas retschercas. Schegie ch'ei basegna buca ina procedura planisatoria, eis ei tuttina necessari d'examinar la cumpatibilitad dil project culs basegns ecologics e da risponder entginas damondas pertuccont la natira ed igl ambient. El decuors dalla procedura da baghegiar vegnan ils gremis communalas pia a vegnir confruntai repetidamein cun quei project. Il mument setracta ei da sclarir da principi, schebein la vischnaunca sa s'accordar da sustener quell'ovra da gronda muntada e da conceder da principi alla societad Ovra Solara Magriel il dretg da baghegiar tenor las cundiziuns stipuladas en ina cunvegnientscha d'intenziun resp. en in contract davart il dretg da baghegiar.

4. Indemnisaziuns

En connex cun l'indemnisaziun curescha gia dapi il december 2022 l'idea dil rap solar, semeglient all'indemnisaziun ord ils tscheins d'aua ch'ei denton buca aschi aulta. Leu succeda l'indemnisaziun tenor la produenziun en proporziun cugl onn hidrologic – pia las precipitaziuns resp. la plievgia. La differenza ei quella, ch'il diever dall'aua e dall'energia che seresulta ordlunder ei reglada tenor constituziun cantunala ed ulteriuras directivas cantunalas e federalas. El cass dalla produenziun solara exista negina basa legala concernent l'indemnisaziun pil proprietari da terren resp. per la vischnaunca che dat il consentiment ad in'ovra solara da gronda dimensiun.

A Magriel vegn l'ovra realisada sin territori communal. La vischnaunca sa pia sebasar sco proprietaria da terren sil tscheins pil dretg da baghegiar. L'Axpo ha a vosta d'auas ovas buca saviu conceder in tscheins pil dretg da baghegiar el rom dalla produenziun d'energia (p.ex. 1 rp./kWh). Era in'indemnisaziun per meter quadrat ei buca stau in'opziun. Perquei ein ins secunvegna da definir il tscheins en fuorma d'ina pauschala annuala independenta dalla produenziun d'energia.

5. Ovra Solara Magriel

L'Ovra Solara Magriel duei vegnir realisada comunablamein entras l'Axpo Solutions AG e las Pendicularas Mustér SA. Igl ei previu che las Pendicularas Mustér separticipeschien cun 40% vid l'interpresa Ovra Solara Magriel e l'Axpo cun 60%. Ensemen cun l'Axpo e las Pendicularas Mustér ein ils detagls tecnicos dall'ovra sco era cundiziuns per la collaboraziun vegni elaborai. Las Pendicularas quantan, grazia ad ina collaboraziun, da saver reducir massivamein ils cuosts d'energia ch'ei in davos onns s'augmentai da maniera exorbitanta e cheutras meglierar sia situaziun economica. Ils differents detagls tier l'ovra ein vegni stipulai en ina cunvegnientscha d'intenziun. Suenter in eventual consentiment alla votaziun all'urna vegn preparau il contract davart il dretg da baghegiar cun suandonts puncts essenzials:

5.1 Il terren necessari per la construcziun digl implont solar

- La vischnaunca da Mustér ei proprietaria dalla parcella 2541. Il diever dalla parcella resp. ina part da quella surfatscha succeda en dretg da baghegiar.
- Als partenaris dalla cunvegna d'intenziun ein suandonts puncts enconuschents:
  - a. L'indemnisaziun pil dretg da construcziun munta a pauschal frs. 100'000.-- p.a. Quei import ei indexaus (prezi da consuments) e vegn adattaus mintga 10 onns.
  - b. Ulteriuramein succeda ina participaziun al gudogn ella dimensiun da 10%. Il gudogn secumpona dil recav dalla vendita d'energia sin la fiera libra (Grosshandelsmarkt) deduciu tuts ils cuosts, incl. cuosts da capital tenor BFE-WACC (actualmein 5.23% nominal) sco era taglias supplementaras. Las amortisaziuns succedan a buna fei (True and Fair View) tenor las pretensiuns usitadas dalla contabilitad. Eventualas sperditas vegnan surpridas el quen digl onn proxim.
  - c. El cass ch'igl EBIT (gudogn avon ils cuosts da capital e taglias) dalla fatschenta ei negativ, sereducescha l'indemnisaziun pil dretg da baghegiar en quei onn sin frs. 40'000.-- (pér valeivel da quei mument che l'ovra ei cumpleinamein en funcziun).
  - d. Il contract pil dretg da construcziun vegn elaboraus separadamein cun las cundiziuns fixadas.
  - e. Il tscheins da baghegiar ell'altezia da frs. 100'000.-- croda l'emprema gada cura che la lubientscha da baghegiar ei avon maun.
  - f. Ils dretgs vegnan concedi alla societad per in cuoz da 60 onns naven da quei mument che l'ovra ei cumpleinamein en funcziun (il temps da veta previu per la construcziun purtonta). Enteifer quei temps quentan ins da saver remplazzar duas gadas ils moduls fotovoltaics.
  - g. La societad ei el cass d'ina decisiun negativa d'investiziun legitimada da visar enteifer treis meins il contract pil dretg da construcziun. Medemamein ei la societad legitimada da visar il contract pil dretg da baghegiar sunter 30 onns da menaschi, mintgamai sin la fin d'in onn da menaschi cun observar in temps da visada da dus onns.
  - h. Sunter ch'il termin pil contract en dretg da baghegiar ei spiraus resp. il menaschi digl implont ei vegnius liquidaus, s'oblighescha la societad da spazzar igl implont e da remetter il stan natural enteifer in termin commensurau (tschun onns) sin agen cuost (mira art. 71a al. 5 LEn). Quella sligiazion ei definitiva e possibilitescha neginas contractivas davart la curdada a tschep dall'ovra. En cass ch'ins less ina sligiazion flexibla, che possibiliteschan lu contractivas davart ina cuntinuaziun, stuess quei passus vegnir adattaus.

L'Ovra Solara Magriel duei haver sedia en vischnaunca. La vischnaunca separticipescha cun ina vusch al cussegl d'administraziun. Il cussegl d'administraziun duei secumponer

da quater commembers. Dus commembers davart dall'Axpo che tschenta il president e mintgamai in commember davart dallas Pendicularas e dalla vischnaunca.

Plinavon stat liber entochen la fin da november 2023 (il december vegn fundau la nova societad) il dretg alla vischnaunca da separticipar finanzialmein alla nova societad (Ovra Solara Magriel) entochen tier ina participaziun maximala da 10% dil capital d'acziar.

5.2 Schanzas e rescas dil project

Schanzas

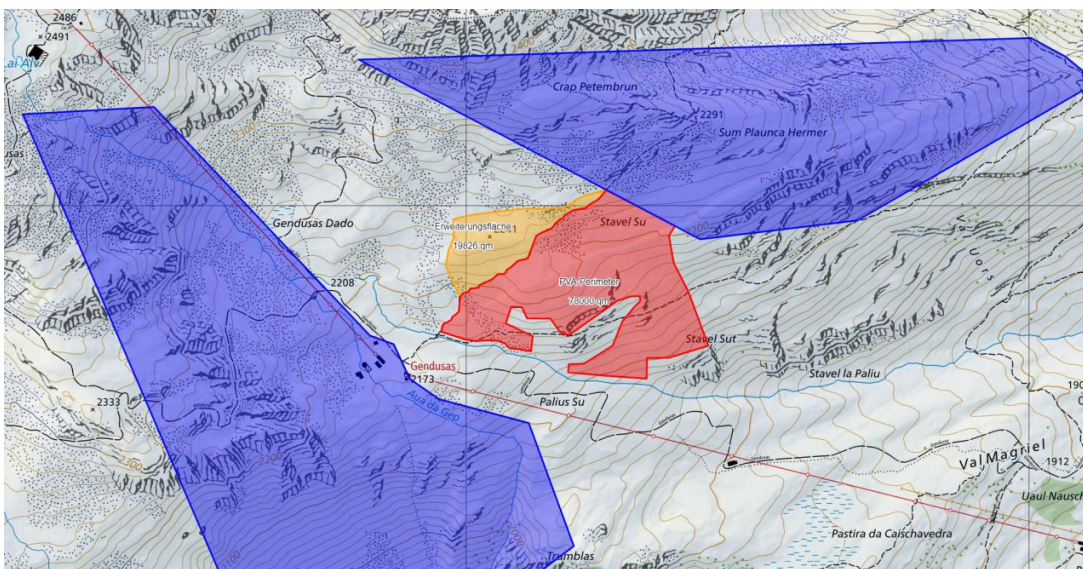
- Il domicil da taglia dall'interpresa sesanfla a Mustér
- In tscheins annual commensurau pil dretg da baghegiar cun ina partizium dalla vischnaunca al gudogn
- Plazzas da lavur lucrativas, pusseivladad d'acquistar enconuschientschas sil sector d'ovras solaras alpinas (know-how)
- Ina contribuziun davart dalla vischnaunca alla segirtad da provediment, strategia d'energia 2050

Rescas

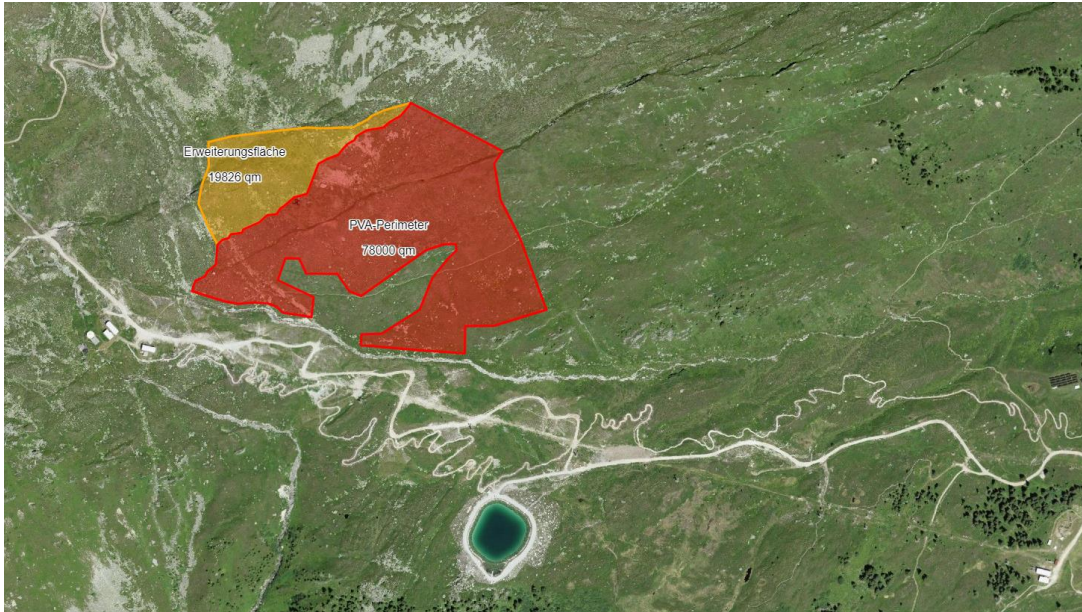
- Rentabilitad, bass prezis d'energia
- Influenzas sin fauna e flora
- Pasculaziun restrenschida
- Protestas, retardaments enteifer la procedura d'approbaziun
- Retardaments tiels termins da furniziun, fatschentas da montascha
- Prighels dalla natira, vent, neiv, garniala

5.3 Indicaziuns tecniccas

Il rapport tecnic detagliau ei aschuntaus al messadi.

Perimeter da project (tgietschen/mellen), colur blaua zona davart la protecziun dallas tschaffadas d'aua, stan da project fenadur 2023

Prestaziun dall'ovra	~ 10'000 kWp
Producziun annuala	~ 17'000'000 kWh (4'000 casadas)
Cumpart invernala	~ 40%
Meisas per moduls	~ 1'800 tocs
Moduls fotovoltaics	~ 18'000 tocs
Staziuns da transformaziun	~ 5 transformateurs en ina staziun
Alternateurs (Wechselrichter)	~ 50 tocs

5.4 Plan da termins

- 30-08-2023 Approbaziun dil messadi en suprastanza communal
- 15-09-2023 Tractaziun el cussegl da vischnaunca
- 29-09-2023 Orientaziun dalla populaziun
- 22-10-2023 Votaziun all'urna
- 4. Quartal 2023 Fundaziun dalla societad
- 4. Quartal 2023 Elaboraziun dils contracts pil dretg da construcziun e pils dretgs da transit
- 4. Quartal 2023 Inoltraziun dalla damonda da baghegiar
- 1. Quartal 2024 Inoltraziun dil project pils conducts da colligiazion e transport
- 31-12-2025 Prender en funcziun parzialmein l'ovra
- 31-12-2028 Funcziun cumpleina dall'ovra

Aschinavon che la cuminonza da votantas e votants conceda la lubientscha da construcziun, vegn elaborau la documentaziun el senn d'ina procedura EOZ (edificis e stabiliments ordeifer la zona da baghegiar) per saver inoltrar l'entschatta 2024 la damonda da baghegiar al cantun Grischun. Parallelmein leutier succeda la concorrenza (submitziun) d'offerta per las lavurs da construcziun. Previu ei d'entscheiver cun las lavurs da construcziun la stad/igl atun 2024. Igl onn 2025 duei vegnir entschiet cun l'installaziun dils moduls.

6. Ponderaziuns

El cass dall'Ovra Solara Magriel sa la vischnaunca quintar cun in tscheins en fuorma d'ina pauschala annuala independenta dalla producziun e supplementarmein cun ina participaziun al gudogn. Plinavon ei la vischnaunca involvida cun in representant el cussegl d'administraziun e sa aschia esser datier al decuors dallas lavurs da projectaziun, realisaziun e dil menaschi. La pauschala pil dretg da baghegiar vegn pagada naven dil mument che la lubientscha da baghegiar ei avon maun. La sedia dall'interpresa vegn ad esser a Mustér, aschia che la vischnaunca sa el cass d'in bien andament dalla fatschenta quintar cun entradas da taglia.

La suprastonza communal tschenta la damonda fundamentala, schebein votantas e votants ein prompts da conceder la lubientscha alla realisaziun dalla Ovra Solara Magriel. La cumpetenzza da dar il consentiment da baghegiar per l'Ovra Solara Magriel cumpeta sin fundament digl art. 9f dall'ordinaziun federala d'energia en cumbinaziun cugl art. 36 al. 1 lit. c ed art. 21 lit. b dalla constituziun communal al cussegl da vischnaunca. La suprastonza communal propona sin fundament digl art. 36 al. 2 dalla constituziun communal da suttametter il conclus davart il consentiment da baghegiar alla votaziun all'urna. Il dretg da baghegiar all'Ovra Solara Magriel cumpeta pli tard tenor art. 32 lit. e dalla constituziun communal obligontamein al cussegl da vischnaunca ed alla cuminonza da votantas e votants.

7. Proposta

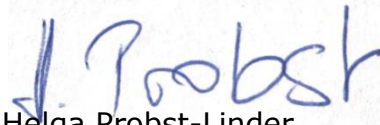
Il 15 da settember 2023 ha il cussegl da vischnaunca el senn digl art. 71a dalla lescha federala d'energia (LEn) concediu cun 12 encunter 0 vuschs (1 abstenziun) all'Ovra Solara Magriel (all'Axpo Solutions AG e Pendicularas Mustér SA) il consentiment per la realisaziun d'in stabiliment fotovoltaic da gronda dimensiun sigl intschess dall'Alp Magriel (parcella 2541).

Sebasond sin sura consideraziuns e conclus propona la suprastonza communal ed il cussegl da vischnaunca da conceder el senn digl art. 71a dalla lescha federala d'energia (LEn) all'Ovra Solara Magriel (all'Axpo Solutions AG e Pendicularas Mustér SA) il consentiment per la realisaziun d'in stabiliment fotovoltaic da gronda dimensiun sigl intschess dall'Alp Magriel (parcella 2541).

En num dil cussegl da vischnaunca

La presidenta:

Igl actuar dil di:

Helga Probst-Linder

Paul Duff

Il rapport tecnic dall'Ovra Solara Magriel ei publicaus sin www.disentis.ch - Agenda

Disentis/Mustér, ils 20 da settember 2023